

Zabala Gailetak - AI Agenteen Testuinguru eta Segurtasun Betekuntza Gida Osoa

Gida oso honek **Zabala Gailetak** proiektuarekin interakzioan ari diren AI agente eta garatzaileentzako testuinguru guztia eskaintzen du, arkitektura, lan-fluxuak eta segurtasun/betekuntza eskakizun xeheak barne.

Eduki-taula

- [Proiektuaren ikuspegি orokorra](#)
- [Sistema-arkitektura](#)
- [Direktorio-egitura](#)
- [Garapenaren lan-fluxua](#)
- [Segurtasun eta Betekuntza Ikuspegি Orokorra](#)
- [Implementazioaren Egoera](#)
- [AI Agenteen Gidalerroak](#)
- [Betekuntza Eskakizun Xeheak](#)
- [Erreferentzia Azkarra](#)

1. Proiektuaren ikuspegি orokorra

Zabala Gailetak galleta-fabrika batentzako zibersegurtasun eta azpiegitura-modernizazio proiektu integral bat da. Jatorrian e-commerce plataforma gisa kontzeptuatura, HR Atari Seguru bihurtu da langileen bizitza-ziklo osoa kudeatzeko betekuntza eskakizun zorrotzakin.

- Testuingurua:** “Erronka 4” - Sistema Aurreratuak (Euskadi FP Erronka).
- Helburu nagusia:** IT/OT azpiegitura modernizatzea segurtasun garrantzi handiarekin (ISO 27001:2022, GDPR, IEC 62443) eta barne-kudeaketa sistema seguru bat eraikitzea.
- Dokumentazioaren hizkuntza:** Dokumentazio nagusia **gaztelaniaz** eta **euskaraz** dago. Iruzkin teknikoak eta kodea **ingelesaz** daude.
- Denbora-lerroa:** 2026eko urtarrila - 2026eko abendua.
- Egoera aktuala (2026 otsaila):** Azpiegitura martxan, autentikazio nukleoa implementatuta, segurtasun-monitoreo aktiboa.

2. Sistema-arkitektura

Sistemak **Zero Trust** arkitektura jarraitzen du IT/OT segmentazio zorrotzarekin eta defentsa-sakon-geruzako segurtasun-geruza.

A. Aplikazio-geruza

- **Backend:** PHP 8.4 REST API garbia (PSR-compliant, framework-rik gabe)
  - **Stack:** Nginx, PostgreSQL 16, Redis 7
  - **Estandarrak:** PSR-1/4 (autoloading), PSR-7 (HTTP), PSR-11 (DI), PSR-15 (middleware)
  - **Segurtasuna:** JWT refresh tokenekin, TOTP MFA, WebAuthn (passkeys), RBAC (5 rol)
  - **Rate Limiting:** Redis-oinarriduna endpointeko mugalaritarekin
  - **Saio-kudeaketa:** Saio-kudeaketa segurua, gailuen hatz-markaketa
- **Web Frontend:** React 18 SPA (`src/web/`)
  - **Build:** Vite 5 (HMR, produkzio-build optimizatuak)
  - **Estiloa:** Styled Components (CSS-in-JS, gai-kontziente)
  - **Egoera:** Context API + hook pertsonalizatuak, SWR zerbitzari-egoerarako
  - **Ezaugarriak:** Langileen CRUD, Oporren Egutegia, Dokumentu-kudeaketa, Txat erreala (WebSocket)
- **Mobile App:** Android natiboa (`android-app/` - momentu honetan plangintzan)
  - **Stack:** Kotlin 2.0, Jetpack Compose, Material 3 Design
  - **DI:** Hilt (konpilazio-denborako dependency injection)
  - **Sarea:** Retrofit + OkHttp ziurtagiri-pinning-arekin
  - **Arkitektura:** Clean Architecture + MVI pattern

B. Azpiegitura-geruza (`infrastructure/`)

- **Sare-segmentazioa:** VLANak firewall arau zorrotzekin
  - VLAN 10: Kudeaketa (sarbide mugatua)
  - VLAN 20: IT/Enpresa aplikazioak
  - VLAN 30: DMZ (publikoari begirako zerbitzuak)
  - VLAN 50: OT/Industriala (airez IT-tik banatua)
- **Karga-orekatzea:** HAProxy osasun-egiaztapenekin eta SSL terminazioarekin

- **Kontainer Orkestrazioa:** Docker Compose (dev), Kubernetes (produkziorako planifikatua)

C. OT (Operational Technology) ([infrastructure/ot/](#))

- **Simulazioa:** Galleta-ekoizpen lerroa (demo helburuetarako)
  - **Stack:** OpenPLC (Structured Text IEC 61131-3), ScadaBR (HMI), Node-RED
  - **Sarea:** VLAN 50 isolatua IEC 62443-compliant segurtasun-guneekin
  - **Segurtasuna:** Conpot honeypots, Modbus IDS, norabide-bakarreko data diode
  - **Betekuntza:** SL 2 (Security Level 2) SL 3-ra bideratuta sistema kritikoentzako

D. Segurtasun-geruza (security/)

- **SIEM:** ELK Stack + Wazuh log agregaziorako eta mehatxu-detekziorako
  - **Honeypots:** T-Pot/Cowrie mehatxu-inteligenziarako
  - **Forensika:** Toolkit Volatility, Autopsy, YARA araulekin
  - **Penetration Testing:** Ebaluazio periodikoak OWASP ZAP, Burp Suite, Metasploit-ekin

3. Direktorio-egitura

```

forensics/                                # Tresna forensikoak eta txostenak
pentesting/                               # Penetration test txostenak
incidents/                                # Gertaera-erantzun logak
audits/                                    # Segurtasun audit trail-ak
infrastructure/                           # Azpiegitura kode gisa
network/                                   # Sare topologia eta konfigurazioak
systems/                                   # Sistema arkitektura diagramak
ot/                                         # Operational Technology konfigurazioa
    openplc/                                # PLC programak (Structured Text)
        simulations/                          # HMI eta prozesu simulazioak
nginx/                                     # Nginx konfigurazioa
docs/                                       # Dokumentazio gehigarria
    network_diagrams/                      # Sare topologia bisualak
scripts/                                    # Utilitate Scriptak
    verify_implementation.sh               # Betekuntza egiaztapen scripta
archive/                                    # Artxibatutako migrazio docs
ER4.md                                      # Erronka Akademikoaren Eskakizun Nukleoak
API_DOCUMENTATION.md                       # REST API Erreferentzia
AGENTS.md                                    # Fitxategi hau (Gida Osoa)

```

4. Garapenaren lan-fluxua

Frontend Garapena (React SPA)

- **Kokapena:** Zabala Gailetak/src/web/
- **Komandoak:**
  - npm install - Dependentziak instalatu
  - npm run dev - Vite dev server abiarazi (HMR gaituta, 5173 portua)
  - npm run build - Produkzio-build (minified, tree-shaken)
  - npm run preview - Produkzio-build aurreikusi
  - npm run lint - ESLint React/segurtasun araulokin
  - npm run format - Prettier kode-formatzea

Backend Garapena (PHP API - Garabidean)

- **Kokapena:** Zabala Gailetak/src/api/ (planifikatua)
- **Egoera aktuala:** Backend legacy egituratik migratzen
- **Etorkizuneko komandoak:**
  - composer install - PHP dependentziak instalatu
  - php artisan serve edo Nginx konfigurazioa local dev-rako
  - vendor/bin/phpunit - Unit testak exekutatu (PHPUnit)
  - vendor/bin/phpcs - Kode-estilo egiaztapena (PSR-12)

- Datu-base migrazioak migrazio sistema pertsonalizatuaren bidez

Testak

- **E2E Testak:** Zabala Gailetak/tests/e2e/
  - Playwright testak web fluxuetarako
  - Komandoa: npx playwright test
- **Load Testing:** Zabala Gailetak/tests/load/
  - K6 errendimendu testak
  - Komandoa: k6 run load_test.js

Azpiegitura eta Segurtasuna

- **SIEM:** security/siem/ - ELK Stack + Wazuh
  - Sarbidea: Kibana dashboard 5601 portuan
- **Honeypot:** security/honeypot/ - T-Pot/Cowrie
  - DMZ sare segmentu isolatuan deployment-atua
- **OT Simulazioa:** infrastructure/ot/
  - OpenPLC runtime 8080 portuan
  - ScadaBR HMI 9090 portuan

---

5. Segurtasun eta Betekuntza Ikuspegi Orokorra

KRITIKOA: Proiektu hau segurtasun ikuskizun integral bat da. Kode, konfigurazio eta dokumentazio guztiak zorrotz bete behar ditu:

A. ISO 27001:2022 - Informazio Segurtasunaren Kudeaketa Sistema (ISMS)

- **Implementazio tasa:** 87/93 kontrolak (%93 betekuntza)
- **Egoera:** Annex A kontrolak 8. atalean xehetuak
- **Eskakizun garrantzitsuak:**
  - Aktuen inventarioa eta sailkapena (A.5.9, A.5.12)
  - Sarbide-kontrola eta identitate-kudeaketa (A.5.15-5.18)
  - Gertaera-kudeaketa prozedurak (A.5.24-5.28)
  - Enpresa-jarraibidearen plangintza (A.5.29-5.30)
  - Segurtasun audit eta berrikuspen periodikoak (A.5.35)

B. GDPR (General Data Protection Regulation)

- **Datu-babesaren printzipoak:** Legalitatea, helburu-muga, datu-minimizazioa, zehaztasuna, biltegiratze-muga, osotasuna
- **Oinarri legalak:** Onespena, kontratua, lege-betekuntza, interes legitimoak
- **Datu-subjektuen eskubideak:** Sarbidea, zuzenketa, ezabaketa (“ahazteko eskubidea”), portablezia, aurkaritza
- **Eskakizun garrantzitsuak:**
  - Diseinuko eta lehenetsitako pribatutasuna
  - Datu-babesaren eragin-ebaluazioak (DPIA)
  - 72 orduko haustura-ohartarazpena
  - Prozesamendu-jardueren erregistroak (RoPA)
  - Datu-babeseko arduradunaren (DPO) izendapena

C. IEC 62443 - Industrial Control Systems Security

- **Helburuko segurtasun-maila:** SL 2 (une honetan), SL 3 (sistema kritikoentzako)
- **Gune/Hodi Eredua:** IT eta OT arteko sare-segmentazio zorrotza
- **Eskakizun garrantzitsuak:**
  - Sare-segmentazioa eta firewalling (SR 5.1, SR 5.2)
  - Autentikazioa eta baimentzea (SR 1.1, SR 1.2, SR 2.1)
  - Kode maltzurren babesia (SR 3.1)
  - Audit log eta monitoreoa (SR 6.1, SR 6.2)
  - Garapen-bizitza ziklo segurua (IEC 62443-4-1)

D. OWASP Top 10 (2021)

- A01: Broken Access Control → RBAC implementazioa 5 rolekin
- A02: Cryptographic Failures → TLS 1.3, AES-256-GCM at rest
- A03: Injection → Parameterized queries, input validation
- A04: Insecure Design → Threat modeling design fasean
- A05: Security Misconfiguration → Automated security scanning (SonarQube)
- A07: Authentication Failures → JWT + TOTP MFA + WebAuthn
- A08: Software/Data Integrity → SRI, dependency scanning (npm audit, Snyk)
- A09: Logging/Monitoring Failures → Centralized SIEM (ELK + Wazuh)

Betekuntza Egiaztapena: Exekutatu `./scripts/verify_implementation.sh` betekuntza egiaztapen automatizatuak egiteko.

---

6. Implementazioaren Egoera (2026 otsaila)

Bukatua (Produkzio-prest)

- **Azpiegitura:**

- Sare-segmentazioa (4 VLAN firewall araulerako)
- Docker kontainerizazioa zerbitzuetarako
- PostgreSQL 16 datu-base eskema
- Redis 7 cache eta rate limiting-erako

- **Segurtasun oinarria:**

- JWT autentikazioa refresh tokenekin
- RBAC 5 rolekin (ADMIN, RRHH_MGR, JEFE_SECCION, EMPLEADO, AUDITOR)
- TOTP MFA implementazioa (RFC 6238 compliant)
- TLS 1.3 enkriptazioa trafiko guztirako
- SIEM deployment (ELK + Wazuh)

- **Dokumentazioa:**

- API dokumentazioa (REST endpoint-ak)
- Sare topologia diagramak
- ISO 27001 ISMS dokumentazioa (87/93 kontrol)
- GDPR betekuntza erregistroak (RoPA)

Garabidean (Garapen Aktiboa)

- **Aplikazio-ezaugarriak:**

- Langileen kudeaketa CRUD (%80 bukatua)
- Oporren eskaera sistema onarpen-workflow-arekin (%60)
- Dokumentu-kudeaketa enkriptazioarekin (%40)
- Txat erreala WebSocket bidez (%30)

- **Segurtasun aurreratua:**

- WebAuthn (passkeys) integrazioa (%70)
- Forensika analisi toolkit-aren finetzea (%50)
- Honeypot tuning eta mehatxu-inteligentzia (%60)

Hurrengo pausoak (2026 Q2)

- **Testak eta Baliozkotzea:**

- Load testing K6-arekin (helburua: 1000 erabiltzaile aldi berean)
  - E2E testing Playwright-ekin (estaldura > %80)
  - Penetration testing (barne-ebaluazioa)
- **OT Integrazioa:**
    - OpenPLC galleta-ekoizpen simulazioa amaitzea
    - Norabide-bakarreko data diode implementatzea OT telemetriarako
    - Conpot honeypots deployment-atzea OT zonan
  - **Betekuntza:**
    - ISO 27001 kontrol geratuei amaiera ematea (6 pendiente)
    - Hirugarrenen audit prestatzea
    - DPIA ezaugarri berrientzako

Planifikatua (2026 Q3-Q4)

- **Aplikazio Mugikorra:** Android app natiboa biometriko autentikazioarekin
- **Analitika Aurreratua:** Langileen errendimendu dashboard-ak
- **Backup eta DR:** Automatizatutako hondamen-berrespen testak
- **Ziurtagiritzea:** ISO 27001 kanpo-audit

7. AI Agenteen Gidalerroak

A. Testuinguru-kudeaketa

- **Egia-iturria:** Dokumentu honek ([AGENTS.md](#)) testuinguru arkitektoniko eta segurtasun/betekuntza eskakizun guztiak ditu.
- **API Erreferentzia:** Begiratu API_DOCUMENTATION.md REST endpoint espezifikazio eta autentikazio fluxuetarako.
- **Migrazio Historia:** archive/migration/ artxibatutako migrazio docs erreferentziarako soilik.

B. Segurtasun-lehenengo Garapena

- **Inoiz ez Bypass Security:** Ez iradoki autentikazioa, baimentzea edo enkriptazioa zirkulbuitzen duen koderik.
- **Balioztatu Segmentazioa:** Ziurtatu IT/OT banaketa mantentzen dela (konexiorik ez VLAN 20 eta 50 artean).
- **Datu-minimizazioa:** Iradoki soilik beharrezkoak diren datuak biltzea/biltzea ezaugarriarentzako.

- **Input Baliozkotzea:** Balioztatu eta garbitu beti erabiltzailearen inputa (erabili parameterized queries, escaping, type checking).
- **Secure Defaults:** Hobetsi secure-by-default konfigurazioak (adib. HTTPS soilik, strict CSP headers, HttpOnly cookies).

C. Kode-kalitatearen Estandarrak

- **PHP Backend:** PSR-1/PSR-4/PSR-12 betekuntza derrigorrezkoa. Framework-ik gabe (PSR implementazio pertsonalizatua).
- **PHP Frontend (SSR):** View template garbiak, Bootstrap 5 komponenteak, progresiboa hobetzea.
- **Iruzkinak:** Erabili ingelesa iruzkin teknikoetarako. Gaztelania/euskara soilik erabiltzaileari begirako string-etan.
- **Testak:** Iradoki unit testak (PHPUnit, Jest) eta E2E testak (Playwright) ezaugarri berrientzako.

D. Hizkuntza-bikoteak eta Kontzientzia Kulturala

- **Hizkuntza nagusiak:** Dokumentazioa gaztelaniaz edo euskaraz egon daiteke. Biak irakurtzeko prest egon.
- **Output Teknikoa:** Esplikazio teknikoak ingelesez eman, bestela esplizituki eskatuta ez bada.
- **Erabiltzaileari begirako edukia:** Errespetatu eskakizun elebidunak (es-ES eta eu-ES) UI string-entzako.
- **Testuinguru kulturala:** Euskal Herriko FP heziketa-profesionaleko proiektua identitate regional sendoarekin.

E. Fitxategi-bideen Zehatzasuna

- **Proiektuaren erroa:** /home/kalista/erronkak/erronka4/
- **Kode-base aktiboa:** Zabala Gaietak/hr-portal/ (PHP aplikazio nagusia)
- **Inoiz ez Suposizioak:** Erabili beti bide absolutuak edo berretsi uneko lan-direktorioa fitxategi eragiketak egin aurretik.

F. Betekuntza Egiaztapena

- **Commit egin aurretik:** Exekutatu ./scripts/verify_implementation.sh betekuntza egoera egiazatzeko.
- **Dokumentazioaren Eguneraketak:** Eguneratu dagokion betekuntza docs (SOA, RoPA, risk register) ezaugarriak gehitzean.
- **Audit Trail:** Log egindako aldaketa garrantzitsuak security/audits/ trazabilitaterako.

G. Errore-kudeaketa eta Debug

- **Log Xehea:** Iradoki logging egituratua (JSON formatua) larritasun-mailekin.
- **Daturik ez Logetan:** Inoiz ez logeatu pasahitzak, token-ak, PII edo gako kriptografikoak.
- **Degradazio Graziosoa:** Ziurtatu zerbitzuek modu seguruan huts egitea (adib. ukatu sarbidea auth huts egitean, ez eman).

8. Betekuntza Eskakizun Xeheak

Segurtasun eta Betekuntza Eskakizunak

Informazio Segurtasunaren Kudeaketa Sistema (ISO 27001:2022)

SOA (Statement of Applicability) oinarrituz, Zabala Gaietak-ek 93tik 87 ISO 27001:2022 kontrol implementatzen ditu (%93 betekuntza tasa):

ISMS Osagai Nukleoak:

- **Informazio Segurtasunaren Politikak:** Segurtasun politikak esparru guztiarako
- **Informazio Segurtasunaren Antolaketa:** Rolak, erantzukizunak eta agintariak
- **Giza Baliabideen Segurtasuna:** Langileen azterketa, prestakuntza eta amaiera prozedurak
- **Aktuen Kudeaketa:** Aktuen erregistroa, sailkapena eta kudeaketa prozedurak
- **Sarbide-kontrola:** Enpresa-eskakizunak, erabiltzaile-sarbide kudeaketa, erabiltzaile-erantzukizunak
- **Kriptografia:** Kontrol kriptografikoen erabilera politika
- **Fisiko eta Ingurumen Segurtasuna:** Eremu seguruak, ekipoen segurtasuna
- **Eragiketa Segurtasuna:** Eragiketa prozedurak, malwarearen aurkako babes, backup prozedurak
- **Komunikazio Segurtasuna:** Sare-segurtasun kudeaketa, informazio-transferentzia
- **Sistema Erosketa, Garapen eta Mantentzea:** Segurtasun eskakizunak, garapeneko segurtasuna, hornitzale-harremanak
- **Hornitzale-harremanak:** Informazio segurtasuna hornitzale-hitzarmenetan
- **Informazio Segurtasun Gertaeren Kudeaketa:** Txostena, ebaluazioa, erantzuna, ikaskuntza
- **Enpresa-jarraibidearen Informazio Segurtasun Ikuspegiak:** Jarraibide-plangintza, erredundantziak
- **Betekuntza:** Legezko, arauzko eta kontrataziozko eskakizunekin betekuntza

Beharrezko Kontrolak (Annex A) - Implementazio Egoera:

A.5 Kontrol Organizatiboak (37 kontrol - %100 implementatua)

- A.5.1 Information security policies ✓
- A.5.2 Information security roles and responsibilities ✓
- A.5.3 Segregation of duties ✓
- A.5.4 Management responsibilities ✓
- A.5.5 Contact with authorities ✓
- A.5.6 Contact with special interest groups ✓
- A.5.7 Threat intelligence ✓
- A.5.8 Information security in project management ✓
- A.5.9 Inventory of assets ✓
- A.5.10 Acceptable use of information and other associated assets ✓
- A.5.11 Return of assets ✓
- A.5.12 Classification of information ! Partzialki implementatua
- A.5.13 Labelling of information ! Partzialki implementatua
- A.5.14 Information transfer ✓
- A.5.15 Access control ✓
- A.5.16 Identity management ✓
- A.5.17 Authentication information ✓
- A.5.18 Access rights ✓
- A.5.19 Information security in supplier relationships ✓
- A.5.20 Addressing information security within supplier agreements ✓
- A.5.21 Managing information security in the ICT supply chain ✓
- A.5.22 Monitoring, review and change management of supplier services ✓
- A.5.23 Information security for use of cloud services ✓
- A.5.24 Information security incident management planning and preparation ✓
- A.5.25 Assessment and decision on information security events ✓
- A.5.26 Response to information security incidents ✓
- A.5.27 Learning from information security incidents ✓
- A.5.28 Collection of evidence ✓
- A.5.29 Information security during disruption ✓
- A.5.30 ICT readiness for business continuity ✓
- A.5.31 Legal, statutory, regulatory and contractual requirements ✓
- A.5.32 Intellectual property rights ✓

- A.5.33 Protection of records ✓
- A.5.34 Privacy and protection of PII ✓
- A.5.35 Independent review of information security ✓
- A.5.36 Compliance with policies and standards of information security ✓
- A.5.37 Documented operating procedures ✓

A.6 Pertsonen Kontrolak (8 kontrol - %100 implementatua)

- A.6.1 Screening ✓
- A.6.2 Terms and conditions of employment ✓
- A.6.3 Information security awareness, education and training ✓
- A.6.4 Disciplinary process ✓
- A.6.5 Responsibilities after termination or change of employment ✓
- A.6.6 Confidentiality or non-disclosure agreements ✓
- A.6.7 Remote working ✓
- A.6.8 Information security event reporting ✓

A.7 Kontrol Fisikoak (14 kontrol - %100 implementatua)

- A.7.1 Physical security perimeter ✓
- A.7.2 Physical entry controls ✓
- A.7.3 Securing offices, rooms and facilities ✓
- A.7.4 Physical security monitoring ✓
- A.7.5 Protecting against physical and environmental threats ✓
- A.7.6 Working in secure areas ✓
- A.7.7 Clear desk and clear screen policy ! Partzialki implementatua
- A.7.8 Equipment siting and protection ✓
- A.7.9 Security of assets off-premises ✓
- A.7.10 Storage media ✓
- A.7.11 Supporting utilities ✓
- A.7.12 Cabling security ✓
- A.7.13 Equipment maintenance ✓
- A.7.14 Secure disposal or re-use of equipment ✓

A.8 Kontrol Teknologikoak (34 kontrol - %94 implementatua)

- A.8.1 User endpoint devices ✓
- A.8.2 Privileged access rights ✓

- A.8.3 Information access restriction ✓
- A.8.4 Access to source code ✓
- A.8.5 Secure authentication ✓
- A.8.6 Capacity management ✓
- A.8.7 Protection against malware ✓
- A.8.8 Management of technical vulnerabilities ✓
- A.8.9 Configuration management ✓
- A.8.10 Information deletion ✓
- A.8.11 Data masking ! Partzialki implementatua
- A.8.12 Data leakage prevention ! Partzialki implementatua
- A.8.13 Information backup ✓
- A.8.14 Redundancy of information processing facilities ! Partzialki implementatua
- A.8.15 Logging ✓
- A.8.16 Monitoring activities ✓
- A.8.17 Clock synchronization ✓
- A.8.18 Use of privileged utility programs ✓
- A.8.19 Installation of software on operational systems ✓
- A.8.20 Network security ✓
- A.8.21 Security of network services ✓
- A.8.22 Segregation of networks ✓
- A.8.23 Web filtering ✓
- A.8.24 Use of cryptography ✓
- A.8.25 Secure development lifecycle ✓
- A.8.26 Application security requirements ✓
- A.8.27 Secure system engineering principles ✓
- A.8.28 Secure coding ✓
- A.8.29 Security testing in development and acceptance ✓
- A.8.30 Outsourced development ✓
- A.8.31 Separation of development, test and production environments ✓
- A.8.32 Change management ✓
- A.8.33 Test information ✓
- A.8.34 Protection of information systems during audit testing ✓

Datuen Babeserako Araudi Orokorraren (GDPR) Beteakuntza

Datu-babesaren Printzipioak:

- **Legalitatea, Zuzenketa eta Gardentasuna:** Prozesamendua legala, zuzena eta gardena izan behar da
- **Helburu-muga:** Zehaztutako, esplizitu eta legitimo helburuetarako bildua
- **Datu-minimizazioa:** Egokia, garrantzitsua eta beharrezkoarekin mugatua
- **Zehaztasuna:** Zehatza eta egeneratua
- **Biltegiratze-muga:** Identifikaziorako aukera ematen duen forman soilik beharrezko den bitartean mantentzen da
- **Osotasuna eta Konfidentzialitasuna:** Behar bezala babestuta prozesatzen da
- **Erantzukizuna:** Kontroladorea betekuntzarekin erantzulea eta betekuntza frogatzeko gaitasuna

Prozesamendurako Oinarri Legalak:

- **Onespina:** Norbanakoak onespen argia eman du
- **Kontratua:** Kontratuaren betearritzea beharrezkoa den prozesamendua
- **Lege-betekuntza:** Lege-betekuntzarekin betearritzea beharrezkoa den prozesamendua
- **Interes Vitalak:** Interes vitalak babestea beharrezkoa den prozesamendua
- **Zeregin Publikoa:** Interes publikoko zeregin betearritzea beharrezkoa den prozesamendua
- **Interes Legitimoak:** Interes legitimoak beharrezkoa den prozesamendua (gainidatzi ez bada)

Datu-subjektuen Eskubideak:

- **Informazio-eskubidea:** Prozesamenduari buruzko informazio gardena
- **Sarbide-eskubidea:** Datu pertsonalak prozesatzen diren baieztapena, datuetarako sarbidea
- **Zuzenketa-eskubidea:** Datu pertsonal zehatzagabeen zuzenketa
- **Ezabaketa-eskubidea (“ahazteko eskubidea”):** Zirkunstantzia jakin batzuetan datu pertsonalen ezabaketa
- **Prozesamendu-mugaketa-eskubidea:** Zirkunstantzia jakin batzuetan prozesamenduaren mugaketa
- **Portabletasun-eskubidea:** Datu pertsonalak jasotzea eta zerbitzuen artean berrerabiltea
- **Aurkaritza-eskubidea:** Interes legitimoetan edo marketin zuzenan oinarritutako prozesamenduari aurka egitea
- **Erabaki Automatizatuei Buruzko Eskubideak:** Eragin nabarmenak dituzten erabaki automatizatuei ez azaldua izatea

Datu-babesaren Eragin-ebaluazioa (DPIA):

- Prozesamendu jarduera arriskutsuentzako beharrezkoa
- Prozesatu aurretik egin behar da
- Beharraren eta proportzioaren ebaluazioa
- Eskubide eta askatasunen aukako arriskuak kontuan hartu
- Arriskuak tratatzeko neurriak identifikatu
- Behar izanez gara agintasun gainbegiratzalearekin konsultatu

Datu-hausteraren Ohartarazpena:

- 72 orduetan ohartarazi agintasun gainbegiratzaileri hausturaren berri izan ondoren
- Eskubide eta askatasunen aukako arriskua dagoenean norbanakoei komunikatu
- Dokumentatu haustura guztiak hausturarekin lotutako datuekin, efektuak, hartutako ekintza zuzentzaileak
- Mantendu hausturen erregistroa

Datu-babeseko Arduraduna (DPO):

- Eskubide eta askatasunen aukako arrisku handia sortuko duen prozesamenduan izendatua
- Datu-babesaren lege eta praktiketan aditua
- Datu-babesarekin lotutako gai guztieta partea hartzen du
- Zuzenean kudeaketa-maila altuenari txostenak egiten dizkio
- Agintasun gainbegiratzailerentzat eta datu-subjektuen kontaktu-puntuak

Prozesamendu-jardueren Erregistroak:

- Kontroladore eta prozesadore guztiekin mantentzen dute
- Prozesamenduaren helburuak, datu-subjektuen kategoriak eta datu pertsonalak barne
- Hartzaleak edo hartzaleen kategoriak
- Hirugarren herrialdeetara transferentziak eta babes-neurriak
- Retentzio-epaiek
- Neurri tekniko eta antolakuntzako segurtasun-neurriak

Diseinuko eta Lehenetsitako Datu-babesa:

- Datu-babesaren printzipioak prozesamenduan integratuta
- Bideen zehaztapeneko eta prozesamenduko denboran
- Neurri tekniko eta antolakuntzako egokiak implementatuta
- Helburu jakin bakoitzeko beharrezkoak diren datu pertsonalak soilik prozesatzen dira
- Datu-babesa bizitza-ziklo osoan zehar

Prozesamendu-jarduerak (Prozesamendu-erregistroetatik):

- Bezeroen Kudeaketa:** Eskaerak prozesatzea, fakturazioa, bidalketa, lealtasun-programak
- Giza Baliabideak:** Nomina, kontratuak, laneko osasuna
- Bideokontrola:** Instalazioen segurtasun-monitoreoa

IEC 62443 Industria Automatizazio eta Kontrol-sistemen Segurtasuna

Segurtasun-mailak:

- **SL 0:** Segurtasun eskakizun espezifikorik gabe
- **SL 1:** Hutsegite akatsen edo nahigabeko urraketen prebentzioa
- **SL 2:** Baliabide baxuko modu simpleekin urraketa nahita egitearen prebentzioa
- **SL 3:** Baliabide moderatuko modu sofistikatuak erabiliz urraketa nahita egitearen prebentzioa
- **SL 4:** Baliabide hedatuko modu sofistikatuak erabiliz urraketa nahita egitearen prebentzioa

IEC 62443-3-3: Sistema Segurtasun Eskakizunak eta Segurtasun-mailak:

- **SR 1.1: Identification and Authentication Control (IAC):** Erabiltzaile gizakien identifikazioa eta autentikazioa
- **SR 1.2: Identification and Authentication Control (IAC):** Software prozesu eta gailuen identifikazioa eta autentikazioa
- **SR 2.1: Use Control (UC):** Baimen betearpena
- **SR 2.2: Use Control (UC):** Wireless erabilera kontrola
- **SR 2.3: Use Control (UC):** Gune-mugen babesia
- **SR 2.4: Use Control (UC):** Gailu-baliabdeen babesia
- **SR 3.1: System Integrity (SI):** Kode maltzurren babesia
- **SR 3.2: System Integrity (SI):** Memoriaren babesia
- **SR 3.3: System Integrity (SI):** Serializing
- **SR 3.4: System Integrity (SI):** Domeinu-isolamendua
- **SR 3.5: System Integrity (SI):** Sarbide-puntuen babesia
- **SR 4.1: Data Confidentiality (DC):** Datuen konfidentzialtasuna
- **SR 4.2: Data Confidentiality (DC):** Gako kriptografikoen kudeaketa
- **SR 4.3: Data Confidentiality (DC):** Komunikazioen konfidentzialtasuna
- **SR 5.1: Restricted Data Flow (RDF):** Sare-segmentazioa
- **SR 5.2: Restricted Data Flow (RDF):** Gune-segmentazioa
- **SR 5.3: Restricted Data Flow (RDF):** Zereginen bereizketa
- **SR 6.1: Timely Response to Events (TRE):** Audit log eskuragarritasuna

- **SR 6.2: Timely Response to Events (TRE):** Auditan jarraipen etengabea
- **SR 7.1: Resource Availability (RA):** Zerbitzu-ukapenaren babesia

IEC 62443-4-1: Garapen-bizitza Ziklo Seguruaren Eskakizunak:

- **SDLC Eskakizunak:** Sistema-garapenean segurtasun-kudeaketa
- **Patch Kudeaketa:** Segurtasun patch-ak denboran aplikatzea
- **Ahultasunen Kudeaketa:** Ahultasunen identifikazioa eta konponketa
- **Segurtasun Eguneraketak:** Segurtasun eguneraketa eta patch periodikoak
- **Aldaketa-kudeaketa:** Sistema industrialen aldaketa kontrolatuak
- **Konfigurazio-kudeaketa:** Sistema industrialen konfigurazio segurua

Gune eta Hodi Eredua:

- **Guneak:** Segurtasun eskakizun komunak dituzten aktibo logikoki lotutako taldea
- **Hodiak:** Guneen artean komunikazio kontrolatua eskaintzen duten mekanismoak
- **Segurtasun-mailak:** Gune desberdinatarako segurtasun-maila eskakizun desberdinak
- **Azpi-guneak:** Kontrol segurtasun gehigarrirako guneen barruan zatiketa gehiago

Industrial Control System (ICS) Eskakizun Espezifikoak:

- **Eskuragarritasuna:** Sistema kritikoek eskuragarritasuna mantendu behar dute (%99,9+ uptime)
- **Errealitate-denborako Eragiketak:** Segurtasun kontrolek ez dute errealitate-denborako errendimenduan eragin behar
- **Sistema Legatuak:** Sistema industrial legatuen integrazio segurua
- **Operational Technology (OT) Segurtasuna:** OT ingurunetarako segurtasun espezializatua
- **Hornidura-katearen Segurtasuna:** Hornitzairen industrialentzako segurtasun eskakizunak

Sarbide-kontrola eta Autentikazioa

Multi-Factor Authentication (MFA):

- Sarbide urrutiko eta kontu pribilegiatu guztientzako beharrezkoak
- TOTP (Time-based One-Time Password) implementazioa RFC 6238 betekuntzarekin
- Berrespen-kodeak eta backup autentikazio metodoak
- MFA bypass prebentzia eta monitoreoa
- Direktorio-zerbitzuekin integrazioa (LDAP/Active Directory)

Role-Based Access Control (RBAC):

- **ADMIN:** Sistema-sarbide osoa, konfigurazio-kudeaketa, erabiltzaile-administratzioa

- **RRHH MGR:** Langileen kudeaketa, onarpenak, txostenak, HR datu-sarbidea
- **JEFE SECCIÓN:** Sailaren talde-kudeaketa, sailaren txostenak
- **EMPLEADO:** Datu pertsonalen sarbidea soilik, auto-zerbitzu funtzioak
- **AUDITOR:** Audit log eta betekuntza txostenak irakurtzeko soilik

Pribilegiatuen Sarbide-kudeaketa:

- Just-in-time sarbidea funtzio administratiboetarako
- Saio-grabazioa eta monitoreoa saio pribilegiatuetarako
- Sarbide-eskubideen deprovisioning automatizatua
- Pribilegio-igoerarako onarpen-workflow-ak
- Denboran oinarritutako sarbide-mugaketak

Datu-sailkapena eta Kudeaketa

Sailkapen-mailak:

- **Publikoa:** Marketin materialak, empresa informazio orokorra
- **Barnekoa:** Sentikortasunik gabeko empresa-datuak, barne-komunikazioak
- **Konfidentziala:** Langileen datu pertsonalak, informazio finantzarioa, empresa-planak
- **Segurua:** Sekretu komertzialak, datu segurtasun kritikoak, PII, erregistro finantzarioak

Datu-kudeaketa Prozedurak:

- **Etiketatzea:** Datu guztiak sailkapenaren arabera etiketatu behar dira
- **Biltegiratzea:** Sailkapenaren arabera biltegiratze-midia egokia
- **Transmisioa:** Transmisió metodo seguruak (enkriptazioa, protokolo seguruak)
- **Suntsipena:** Suntsipen metodo seguruak (enkriptazio-ezabaketa, suntsipen fisikoa)
- **Backup:** Enkriptatutako backup-ak retentzio politikarekin
- **Artxibatzea:** Integritate-babesarekin artxibatze luzea

Enkriptazio Eskakizunak:

- **At Rest:** AES-256-GCM datu sentikor guztien biltegiratzeko
- **In Transit:** TLS 1.3 gutxienez ziurtagiri-oinarridun autentikazioarekin
- **Pasahitzak:** bcrypt cost factor 12+ edo Argon2
- **Gako-kudeaketa:** Hardware Security Modules (HSM) gako kritikoentzako
- **Gako-igorpena:** Enkriptazio-gakoen igorpen automatizatua

Gertaera-erantzuna eta Kudeaketa

Gertaera-erantzun Plana:

- Prestakuntza:** Gertaera-erantzun taldea, tresnak, komunikazio-planak
- Identifikazioa:** Monitoreo eta txostenaren bidez gertaera-detekzioa
- Mugatzea:** Epe laburreko eta luzeko mugatze estrategiak
- Desagerraraztea:** Erro-erroa kendu eta errepikapena saihestu
- Berresprena:** Sistemak berresartu eta integritatea balioztatu
- Ikaskuntzak:** Gertaera-osteko berrikuspena eta prozesu-hobekuntza

Gertaera-sailkapena:

- Kritikoa:** Sistema osoko kompromisoa, >100 norbanakori eragiten dion datu-hhaustura
- Altua:** Sistemaren eten nabarmena, <100 norbanakori eragiten dion datu-hhaustura
- Ertaina:** Sistemaren eragin mugatua, segurtasun ahultasun potentziala
- Baxua:** Segurtasun gertaera txikiak, positibo faltsuak

Erantzun-denborak (ISO 27001 arabera):

- Kritikoa:** Erantzuna 15 minututan, konponketa 4 orduetan
- Altua:** Erantzuna ordubeteetan, konponketa 24 orduetan
- Ertaina:** Erantzuna 4 orduetan, konponketa 72 orduetan
- Baxua:** Erantzuna 24 orduetan, konponketa aste betean

Evidencia-bilketa eta Jabetza-katea:

- Evidencia Digitala:** Memoria bolatilak, disko irudiak, sare-logak
- Dokumentazioa:** Gertaera-kronologia, hartutako ekintzak, bildutako evidencia
- Jabetza-katea:** Dokumentatu evidencia bildu, manipulatu edo analizatu duena
- Tresna Forensikoak:** Evidencia bilketa eta analisirako ziurtatutako tresnak

Garapen-bitzitz Ziklo Segurua (SSDLC)

Segurtasun Ateak:

- Plangintza:** Threat modeling, segurtasun eskakizunen definizioa, arrisku-ebaluazioa
- Diseinua:** Arkitektura seguruaren berrikuspena, threat modeling baliozkotzea, segurtasun diseinu pattern-ak
- Kodea:** SAST scanning, coding seguruaren praktikak
- Testak:** DAST scanning, penetration testing, dependentzia egiaztapenak
- Deployment:** Segurtasun konfigurazio baliozkotzea
- Eragiketak:** Monitoreo jarraia, ahultasunen kudeaketa, segurtasun eguneraketak

Beharrezko Segurtasun Testak:

- **SAST (Static Application Security Testing)**: SonarQube, Checkmarx, edo baliokidea
- **DAST (Dynamic Application Security Testing)**: OWASP ZAP, Burp Suite
- **SCA (Software Composition Analysis)**: OWASP Dependency Check, Snyk
- **Penetration Testing**: Urteroko kanpo ebaluazioak, hiruhilekotako barne testak
- **Kontainer Segurtasuna**: Irudi scanning Trivy edo Clair-ekin
- **Azpiegitura Kode Gisa Segurtasuna**: Checkov edo Terrascan

Kode-berrikuspen Eskakizunak:

- **Egiaztapen Automatizatuak**: ESLint segurtasun arauak, SonarQube quality gates
- **Eskuzko Berrikuspena**: Segurtasun-fokuko kode-berrikuspen zerrenda
- **Berdinen Berrikuspena**: Aldaketa guztiak garatzaile batek gutxienez berrikusten ditu
- **Segurtasun Txapeldunak**: Aldaketa konplexuetarako segurtasun berrikusle izendatuak

Fisiko eta Ingurumen Segurtasuna

Eremu Seguruak:

- **Datu Zentroak**: Biometriko sarbidea, CCTV zaintza, ingurumen-kontrolak
- **Zerbitzari-gelak**: Sarbide murritzua, su-itzalketa, etenik gabeko energia-hornidura
- **Laneko Estazioak**: Mahai garbiaren politika, pantaila blokeoak, birziklapen prozedura seguruak

Ingurumen-kontrolak:

- **Tenperatura eta Hezetasuna**: Egoera optimoetarako monitoreoa eta alertak
- **Su-detekzioa eta Itzalketa**: FM-200 edo baliokide agente garbiko sistemak
- **Energiaren Babesa**: UPS sistemak fail-over automatikoarekin
- **Erredundantzia**: Backup energia-sorgailuak eta hozketa sistemak erredundanteak

Aktuen Kudeaketa:

- **Aktuen Erregistroa**: Informazio-aktibo guztien inventorio osoa
- **Aktuen Sailkapena**: Segurtasun sailkapena eta kudeaketa eskakizunak
- **Aktuen Jarraipena**: Mugimendu-jarraipena eta birziklapen prozedura seguruak
- **Gailu Mugikorren Kudeaketa**: MDM politikak empresa-gailuetarako

Hornitzairen Hirugarren Arrisku-kudeaketa

Hornitzairen ebaluazioa:

- **Segurtasun Galdetegiak**: Estandarizatutako segurtasun ebaluazio galdetegiak
- **Egoera-auditak**: Hornitzairen kritikoentzako segurtasun fisiko eta prozesu auditak

- **Kontratazio-eskakizunak:** Segurtasun klauza kontratu guzietan
- **Monitoreo Jarraia:** Hornitzalearen errendimenduaren segurtasun-monitoreo etengabea

Hirugarrenen Sarbidea:

- **Sarbide-berrikuspenak:** Hirugarrenen sarbide-eskubideen berrikuspen periodikoa
- **Monitoreoa:** Hirugarrenen jardueren log eta monitoreoa
- **Amaiera-prozedurak:** Kontratu-amaieran sarbide segura kentzea
- **Atzeko plano-egiaztapenak:** Sarbide pribilegiatua duten pertsonalentzako segurtasun-klaraztea

Enpresa-jarraibidea eta Hondamen-berresprena

Enpresa-eraginaren Analisia (BIA):

- **Funtzio Enpresarial Kritikoak:** Enpresa-prozesu garrantzitsuen identifikazioa
- **Etete Toleragarriaren Epe Maximoa (MTPD):** Onartzen den etete maximoa
- **Berrespen-denbora Helburuak (RTO):** Funtzio kritikoak berresartzeko denbora
- **Berrespen-puntu Helburuak (RPO):** Onartzen den datu-galera maximoa

Enpresa-jarraibide Plana:

- **Larrialdi-erantzuna:** Hainbat hondamen eszenriorako erantzun prozedura berehalakoak
- **Laneko Antolamendu Alternatiboak:** Lan urrutiko gaitasunak eta prozedurak
- **Komunikazio-plana:** Barne eta kanpo komunikazio prozedurak
- **Plana testatzea:** Jarraibide-planen test eta eguneraketa periodikoa

Hondamen-berrespen Plana:

- **Backup Prozedurak:** Backup periodikoak enkriptazioarekin eta biltegiratze urrunarekin
- **Berrespen Prozedurak:** Sistema berrespeneko urrats-urrats prozedurak
- **Fail-over Sistemak:** Sistema erredundanteak eta fail-over gaitasun automatikoak
- **Testak:** Hondamen-berrespen test eta baliozkotze periodikoa

Betekuntza Monitoreoa eta Txostena

Betekuntza Jarraipen etengabea:

- **Kontrol Automatizatuak:** Kontrol teknikoak etengabe monitoreatzen dira
- **Kontrol Eskuzkoak:** Egiaztapen eta test eskuzko periodikoa
- **Salbuespen-kudeaketa:** Kontrol salbuespenak kudeatzeko prozesua
- **Ekintza Zuzentzaileak:** Betekuntza hutsuneen denboran konponketa

Betekuntza Txostena:

- **Barne-txostena:** Kudeaketa eta batzordeari txosten periodikoak
- **Kanpo-txostena:** Arauz eskatutako erregulazio-txostenak
- **Audit prestatzea:** Kanpo auditetarako dokumentazioa eta evidencia
- **Betekuntza Dashboard:** Betekuntza egoera monitoreo erreala

Audit Independenteak:

- **Audit Barneak:** Hiruhilekotako barne betekuntza ebaluazioak
- **Audit Kanpeak:** Urteroko ISO 27001 ziurtagiri auditak
- **Audit Erregulazioak:** Arau zehatzek eskatutako audita
- **Penetration Testing:** Urteroko kanpo penetration testing

Prestakuntza eta Kontzientziazioa

Segurtasun Kontzientziazio Prestakuntza:

- **Langile Berrien Prestakuntza:** Segurtasun oinarriak onboarding-ean
- **Urteroko Prestakuntza Berrigorría:** Segurtasun kontzientziazio integrala urtero
- **Rol-espezifikoko Prestakuntza:** Segurtasun rolentzako prestakuntza espezializatua
- **Gertaera-erantzun Prestakuntza:** Gertaera-erantzun taldearentzako prestakuntza praktikoa

Prestakuntzaren Efektibilitatea:

- **Ezagutza Ebaluazioak:** Prestakuntza aurretiko eta osteeko ebaluazioak
- **Phishing Simulazioak:** Phishing kontzientziazio kampaña periodikoak
- **Metriken Jarraipena:** Prestakuntza osatze-tasak eta efektibilitate neurriak
- **Hobekuntza Jarraia:** Gertaera eta mehatxuetan oinarritutako prestakuntza programa eguneraketak

Arrisku-kudeaketa

Arrisku-ebaluazioaren Metodologia:

- **Aktuen Identifikazioa:** Aktuen inventario integrala
- **Mehatxu-identifikazioa:** Uneko eta emergente diren mehatxuak
- **Ahultasunen Ebaluazioa:** Ahultasun tekniko eta antolakuntzakoak
- **Eraginaren Ebaluazioa:** Segurtasun gertaeren eragin enpresariala
- **Arrisku-kalkulua:** Arrisku kuantitatiboaren puntuazioa ($\text{Probabilidad} \times \text{Eragina}$)

Arrisku-tratamendua:

- **Arrisku-onarprena**: Arrisku residualen dokumentatutako onarprena
- **Arrisku-mitigazioa**: Arriskua murrizteko kontrolen implementazioa
- **Arrisku-transferentzia**: Aseguru edo kontrataziozko arrisku-transferentzia
- **Arrisku-saihestea**: Jarduera arriskutsuen ezabatzea

Arrisku-monitoreoa:

- **Arrisku Gako-adierazleak (KRIs)**: Arrisku-mailak monitoreatzeko metrikak
- **Arrisku-txostenetan**: Kudeaketari arrisku-txosten periodikoak
- **Arrisku-gogaitasuna**: Definitutako arrisku tolerantzia mailak
- **Arrisku-erregistroa**: Arrisku jarraipen eta kudeaketa integrala

---

9. Erreferentzia Azkarra

```
# Aplikazio Garapena
cd "Zabala Gaietak/hr-portal"
composer install                      # PHP dependentziak instalatu
php -S localhost:8080 -t public/        # Dev server lokal abiarazi
vendor/bin/phpunit                       # Unit testak exekutatu
vendor/bin/phpcs                          # Kode-estilo egiaztapena

# Testak
cd "Zabala Gaietak/tests/e2e"
npx playwright test                      # E2E testak exekutatu

cd "Zabala Gaietak/tests/load"
k6 run load_test.js                     # Load testak exekutatu

# Betekuntza Egiaztapena
./scripts/verify_implementation.sh     # ISO 27001 betekuntza egiaztatu

# Segurtasun Zerbitzuak
# SIEM: http://localhost:5601 (Kibana)
# OpenPLC: http://localhost:8080
# ScadaBR: http://localhost:9090
```